

Tarkastuslautakunnan laatima Vantaan kaupungin arviointikertomus vuodelta 2023 merkittiin tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 20.5.2024 § 3 ja se lähetettiin kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus päätti 3.6.2024 § 5 lähettää valtuuston päätöksen ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Lautakuntien selvitykset arviointikertomuksesta vuodelta 2023

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 10.9.2024 § 7

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta 17.9.2024 § 6

Kaupunkitilalautakunta 4.9.2024 § 5

Kaupunkiympäristölautakunta 3.9.2024 § 5

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta

VD/1405/00.03.00.00/2024

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan selvitykset vuoden 2023 arviointikertomuksesta

Sisältökohta 1.1 Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2023 sitovien tavoitteiden toteutumisesta

Sitova tavoite 6.1 6–8-vuotiaiden luku- ja matemaattiset taidot paranevat.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Lukuseula-testi.
- Kilpailutetaan matemaattisen osaamisen testi.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvät kaksi mittaria ovat yksiselitteisiä. Raportoinnin mukaan ensimmäisen mittarin mukaiset lukuseula-testin tulokset ovat laskeneet kaikissa seurantaryhmissä. Toisen mittarin on raportoitu toteutuvan täysin, vaikka arvioinnin mahdollistavaa lähtötasoa ei ole esitetty. Koska ensimmäisen mittarin mukainen tavoite ei ole toteutunut lainkaan ja toisen mittarin toteutumista ei voida arvioida, ei tavoite ole toteutunut lainkaan.

Lisäksi huomiona tuodaan esille, että raportointi ei vastaa täysin sitovana tavoitteena olevaa ikäluokkaa. Matemaattisen osaamisen osalta raportointi koskee osin myös 7. luokan oppilaita.

Johtopäätökset:

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kahden tavoitteen toteumasta. Kahden tavoitteen toteutumista ei tarkastuslautakunnan mielestä voinut arvioida. Lisäksi lautakunta huomautti seitsemän tavoitteen mittarista tai siihen liittyvästä raportoinnista. Huomiot liittyivät edellisvuoden tapaan mittarien tavoitearvojen tai toteuma-arvojen puuttumiseen, ajantasaisen vuoden 2023 tilannetta kuvaavien toteuma-arvojen puuttumiseen tai siihen että mittari ei vastaa täysin tavoitetta. Tarkastuslautakunnan arviointityötä helpottaa, että raportointia on kehitetty kirjaimella monta mittaria sisältäviin tavoitteisiin toteumat mittareittain. Tavoiteraportoinnista saadun tiedon perusteella tarkastuslautakunta on myös huolissaan koulukiusaamisesta, opiskelijoiden hyvinvoinnin tilasta sekä lukutaidon kehittymisestä. Koulukiusaaminen ei ole vähentynyt tavoitellulla tavalla. Myöskään lukutaidossa ei ole saavutettu tavoiteltua tulosta, vaan osaamistaso on laskenut.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että perusopetuksen oppilaiden luku- ja kirjoitustaitoa sekä matemaattisia perustaitoja tulee arvioida säännöllisesti. Arviointi on tärkeää, jotta tuki lukemiseen ja matemaattisiin taitoihin osataan kohdentaa oikein ja oikea-aikaisesti. Kahdesta tavoitteesta toteamme seuraavaa: Tavoitteena oli kilpailuttaa matemaattisen osaamisen testi. Tämä tavoite toteutui ja palveluntuottajaksi valikoitui Funä- matemaattisten perustaitojen seula. Toinen tavoite oli, että Lukuseulan tulokset paranevat. Tämä tavoite ei toteutunut, vaan tulokset olivat laskevat.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala jakaa valtakunnallisen huolen oppimistulosten laskusta, joka on myös havaittavissa osittain Lukuseulan tulosten myötä. Samalla tulee myös huomioida, että käytössä olevat seulat ja arvioinnit ovat vain yksi osa oppilaiden oppimisen arviointia ja arviointi on jokaisen opettajan päivittäistä työtä. Tulee myös huomioida, että Lukuseulan normiarvot on tehty suomenkielisille oppilaille. Tämä näkyy tuloksissa Vantaal-

la, jonka oppilaista kolmasosa on vieraskielisiä. Funu-matemaattisten taitojen seula tehdään 3.lk alussa eli alkuopetuksen jälkeen, jotta alkuopetuksen aikana vahvistetut perustaidot nähdään selkeämmin.

Sitova tavoite 9.1 Lasten ja nuorten sosiaaliset taidot paranevat ja kiusaaminen vähenee. Opiskelijoiden hyvinvointi paranee.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- School Day ja kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä.

Huomio liittyy mittarin tuottaman tiedon ajantasaisuuteen. Koska kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi, tulee toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaan viivettä. Toisaalta koko valtuustokautta tai pidempiäkin ajanjaksoja tarkastellen myös vanhempi tieto näyttää kehityksen suuntaa. Kehitys voi toisinaan myös olla nopeaa, jolloin mahdollisimman ajantasainen tieto auttaa aloittamaan korjaavia toimenpiteitä nopeammin. Mittaroinnin kehittämistä tai täydentämistä olisi hyvä pohtia, jotta tilanteen kehittymistä ja tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta voitaisiin seurata tiheämmin. Pohdinnan tueksi olisi hyvä kartoittaa nykyisten järjestelmien hyödyntämismahdollisuudet, jotta tietoa voitaisiin tuottaa kuormittamatta liikaa käytössä olevia henkilöstöresursseja. Mahdollisessa täydentävässä kyselyssä olisi hyvä kartoittaa myös oppilailta/opiskelijoilta olevia ajatuksia ratkaisuksista, joilla kiusaamiseen voitaisiin tehokkaasti puuttua.

Johtopäätökset:

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kahden tavoitteen toteumasta. Kahden tavoitteen toteutumista ei tarkastuslautakunnan mielestä voinut arvioida. Lisäksi lautakunta huomautti seitsemän tavoitteen mittarista tai siihen liittyvästä raportoinnista. Huomiot liittyivät edellisvuoden tapaan mittarien tavoitearvojen tai toteuma-arvojen puuttumiseen, ajantasaisten vuoden 2023 tilannetta kuvaavien toteuma-arvojen puuttumiseen tai siihen että mittari ei vastaa täysin tavoitetta. Tarkastuslautakunnan arviointityötä helpottaa, että raportointia on kehitetty kirjaimella monta mittaria sisältäviin tavoitteisiin toteumat mittareittain. Tavoiteraportoinnista saadun tiedon perusteella tarkastuslautakunta on myös huolissaan koulukiusaamisesta, opiskelijoiden hyvinvoinnin tilasta sekä lukutaidon kehittymisestä. Koulukiusaaminen ei ole vähentynyt tavoitellulla tavalla. Myöskään lukutaidossa ei ole saavutettu tavoiteltua tulosta, vaan osaamistaso on laskenut.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että oppilaiden hyvinvoinnin seuraaminen on erittäin tärkeää niin koulutasolla kuin kaupunkitasolla niin lasten ja nuorten oppimisen edellytysten kuin hyvinvoinnin tukemisen näkökulmasta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen joka toinen vuosi toteuttama Kouluterveyskysely on tärkeä ja vakiintunut mittari oppilaiden hyvinvoinnin seuraamiseen, sillä se mahdollistaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin pitkäaikaisen seurannan sekä vertaamisen koko maahan ja muihin suuriin kaupunkeihin. Kouluterveyskysely mahdollistaa hyvinvointitiedon tarkastelun myös erilaisten taustamuuttujien mukaan (sukupuoli, syntyperä), mikä vahvistaa merkittävästi tiedon hyödyntämistä. Kouluterveyskysely tuottaa tärkeää tietoa myös koulutasolla oppilaiden hyvinvoinnin seuraamiseen. Esimerkiksi vuoden 2024 alussa perusopetuksessa käynnistettiin kohdennettua tukea kiusaamisen vastaisen työn kehittämiseen niille kouluille, joissa kouluterveyskyselyn mukaan esiintyy säännöllistä kiusaamista enemmän kuin kaupungissa keskimäärin.

Hyvinvoinnin säännölliseen seurantaan Vantaalla on kuluvastrategiakaudeksi otettu käyttöön School Day-palvelu. Tämä kysely toteutetaan 4. ja 7. vuosiluokkien oppilaille (vastaus vähintään kerran kuukaudessa läpi lukuvuoden), joissakin kouluissa palvelu on käytössä myös muilla luokka-asteilla.

Lapsilta ja nuorilta kerättävän kokemustiedon lisäksi hyvinvoinnin seuraamiseen käytetään myös muita mittareita, kuten oppilaiden poissaoloja sekä opiskeluhuollon omavalvontatietoja. Kasvatuksen ja oppimisen toimiala esittää, että uuden strategiakauden alkaessa selvitetään mahdollisuudet koota hyvinvointitietoa laajemmin joko jollakin saatavissa olevalla valmiilla hyvinvointikyselytyökalulla tai itse laadittavalla mittaristolla. Tämä edellyttää riittävän henkilöstöresurssin varaamista, jotta tietoa voidaan tuottaa ja hyödyntää kaikkia tasoja palvelevalla tavalla (luokka, kouluyhteisö, kaupunki). Tämänhetkiset hyvinvoinnin seurantaan käytettävät mittarit tuottavat poikkeileikkaustietoa tietyistä vuosiluokista, eikä samoja oppilaita ja heidän hyvinvointinsa kehittymistä ole mahdollista seurata pitkällä aikavälillä, mikä vaikeuttaa toteutettavien toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointia.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala jakaa tarkastuslautakunnan esiin nostaman huolen koulukiusaamisen lisääntymisestä. Kiusaamisen yleisyyteen vaikuttavat monet lasten ja nuorten kasvuympäristöön liittyvät ilmiöt sekä yhteiskunnalliset muutokset. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan koulukiusaaminen on lisääntynyt viimeisen kahden vuoden aikana koko maassa, mutta Vantaalla hieman kansallista keskiarvoa enemmän. Elokuussa 2022 käyttöön otettua kiusaamisen vastaista toimenpideohjelmia juurrutetaan edelleen käyttöön ja koko toimialalla on aloittanut kiusaamisen puuttumisen erityisasiantuntija keväällä 2023. Kiusaamisen vastaisen työn toimintatapoja kehitetään jatkuvasti. Kuluvan lukuvuoden aikana keskitytään erityisesti kiusaamisen vastaisen toimintakulttuurin vahvistamiseen, koulukohtaisten kiusaamisen puuttumisen tiimien osaamisen vahvistamiseen sekä kiusaamisen selvittelyprosessin ja sen kirjaamisen toimintatapojen kehittämiseen.

Sisältökohta 1.2 Strategisten vuositavoitteiden yhteenvetoa 2022–2023

Tarkastuslautakunnan arvioinnista

Seuraavan taulukkoon on koottu vuosilta 2022–2023 tavoitemäärät, joista tarkastuslautakunta oli eri mieltä tai lautakunnalla oli tavoitteista jotakin huomautettavaa. Suluissa oleva prosenttiluku kertoo, kuinka suurta osaa tavoitteita erilaiset huomautukset koskivat.

Taulukko: Tarkastuslautakunnan huomiot vuosilta 2022–2023.

	2022	2023	Yhteensä
Huomiot	10 (26 prosenttia)	11 (27 prosenttia)	21 (27 prosenttia)

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä 4 tavoitteen toteumasta, huomautti yhteensä 15 tavoitteen osalta raportoinnista tai mittaroinnista ja 2 tavoitteen kohdalla tarkastuslautakunta totesi, että arviointia ei voinut tehdä. Raportoinnin osalta huomiot koskivat raportoinnin epätasällisyyksiä (raportoinnin perusteella oli epäselvää, oliko tavoite toteutunut). Mittareiden osalta huomautettiin muun muassa siitä, että mittareilta puuttuivat ajantasaiset toteuma-arvot tai lähtöarvot ja joissain tapauksissa mittarit eivät vastanneet täysin tavoitetta.

Johtopäätökset:

Vantaan kaupunki asetti vuosina 2022–2023 yhteensä 79 strategista tavoitetta. Tavoitteet jakaantuvat kuuteen strategian osa-alueeseen. Raportoinnin mukaan tavoitteista oli toteutunut kokonaan tai osittain noin 77 prosenttia ja 23 prosenttia ei toteutunut lainkaan. Monet työllisyystavoitteet ja jotkin nuorten hyvinvoinnin parantamiseen liittyvät tavoitteet jäivät toteutumatta.

Tarkastuslautakunta oli tarkastelujaksona eri mieltä tavoitetoteumasta tai antoi muutoin huomautuksen yhteensä noin 27 prosenttiin tavoitteista. Huomautuksia annettiin tavoitteiden raportointiin ja mittarointiin. Raportoinnin osalta huomiot koskivat epätasällisyyksiä ja mittareista puuttui lähtötasoarvoja, tai puutteita oli mittarien arvojen ajantasaisuudessa.

Suosituks:

Tavoiteraportoinnin täsmällisyyteen ja mittarien ajantasaisuuteen tulee kiinnittää huomiota, koska tämä auttaa myös tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että tulevaisuudessa panostetaan raportoinnin täsmällisyyteen ja mittareiden ajantasaisuuteen. Yhtenä haasteena on se, että kouluterveyskysely toteutetaan vain joka toinen vuosi, kuten myös monet muut kaupungin kyselyt. Kouluterveyskyselyllä on kuitenkin pitkät perinteet, ja se toimii edelleen keskeisenä työkaluna. Herää kysymyksen siitä, onko 79 strategista tavoitetta liian paljon.

Hyvinvoinnin mittaaminen muilla kuin kouluterveyskyselyillä saattaa olla haastava, ja sopivien mittareiden kehittäminen vaatisi henkilöstöresurssia, jotta hyvinvointitiedonkeruuta voisi johdonmukaisesti kehittää. Lapsilta ja nuorilta kerättävän hyvinvointitiedon keräämisessä tulee myös huomioida eettiset näkökulmat, jotta tiedon kerääminen on turvallista, oikeudenmukaista ja kunnioittava osallistujille. Lisäksi mittareiden sovittaminen lukuvuoden aikatauluihin on hankalaa.

Tiivistelmäkohdat 6, 7, 8 ja 11 sekä luvut 3.4, 4 ja 7

Tiivistelmäkohta 6, Toimitilainvestointeja ohjataan ja hallitaan palveluverkkosuunnittelulla. Palveluverkkosuunnittelussa ennakoitaan erilaisten palvelutarpeeseen vaikuttavien taustatekijöiden, kuten maankäyttöisten ratkaisujen ja kaupungin omien linjausten vaikutukset tulevaisuuden palvelu- ja toimitilatarpeisiin. Palvelu- ja toimitilatarpeet tarkennetaan vuosittain, jolloin on mahdollisuus reagoida muutostarpeisiin.

Johtopäätökset:

Toimitilojen investointisuunnittelu on Vantaalla kytketty osaksi palveluverkkosuunnittelua. Palvelu- verkko-suunnittelussa pyritään ennakoimaan erilaisten maankäyttöisten ratkaisujen, kaupungin omien linjausten ja erilaisten taustatekijöiden muutosten (esimerkiksi väestönmuutos ja lakimuutokset) vaikutukset tulevaisuuden palvelutarpeeseen ja suunnittelemaan palveluverkkoa ja toimitilakokonaisuutta ja niiden rakentamista niin, että pystytään ennakoituihin muutoksiin parhaiten vastaamaan. Vaikka palveluverkkosuunnitelma laaditaan kymmeneksi vuodeksi, palvelu- verkkoa tarkastellaan vuosittain, jolloin on mahdollisuus ottaa toimitilojen investointisuunnittelussa huomioon palvelutarpeiden ja tilatarpeiden äkillisetkin muutokset.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että toiminta on arviointikertomuksen mukaista. Jatkossakin tulee toimia niin, että investointisuunnittelua tehdään kytkettynä palveluverkkosuunnitteluun. Vuotuinen tarkastelu on tärkeää, jotta säilytetään mahdollisuus huomioida muutokset tila- ja palvelutarpeissa.

Tiivistelmäkohta 7, Variassa tehdään paljon työtä opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseksi ja Varian saamat opiskelija- ja työelämäpalautteet ovat hyvällä tasolla. Aktiiviset toimenpiteet ovat vähentäneet opintojen keskeyttämistä. Hallitusohjelma sisältää useita ammatillista koulutusta koskevia kirjauksia, joiden jatkovalmistelussa Varia pyrkii olemaan aktiivisesti mukana.

Johtopäätökset:

Opintojen keskeyttäminen on kokonaisuutena vähentynyt ammatillisessa koulutuksessa. Myönteistä kehitystä ovat edesauttaneet aktiivinen puuttuminen keskeyttämisen riskeihin ja mielen hyvinvoinnin tukeminen.

Elokuusta 2021 alkaen oppivelvollisuus päättyy 18 ikävuoteen tai tutkinnon suorittamiseen.

Oppivelvollisuus suoritetaan pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksessa lukiossa tai ammatillisessa oppilaitoksessa. Vantaa on toteuttanut jo pitkään koulutustakuuta, jossa kaikille peruskoulun päättävälle on tarjottu opiskelupaikka. Näin ollen oppivelvollisuuden laajentuminen ei tuonut suurtakaan muutosta aiempaan toimintaan. Opiskelija- ja työelämäpalautetta kerätään muun muassa opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen toteuttamilla valtakunnallisilla opiskelijoiden aloitus- ja päättökyselyillä sekä työelämäpalautekyselyillä. Varian tulokset ovat olleet hyviä ja kehityssuunta on myönteinen.

Suurimmalla osalla opiskelijoista menee hyvin. Hyvinvointi on kuitenkin jakautunut voimakkaasti. Osalla menee erinomaisesti ja osalla on haasteita laajemminkin elämän eri osa-alueilla. Varian kaikissa toimipisteissä on tarjolla laajat oppimisen tuen palvelut. Opiskelijoita kannustetaan myös osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen. Monipuoliset osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet lisäävät osaltaan opiskelijoiden hyvinvointia.

Hyvinvointialueuudistuksessa opiskeluhuollon palvelut siirtyivät osaksi Vantaan ja Keravan hyvinvointialuetta. Uudistus ei ole näkynyt arjen työssä, mutta uusien toimintamallien luominen on vielä osin kesken. Varian arvion mukaan nykyiset opiskeluhuollon resurssit eivät riitä vastaamaan palvelutarpeeseen. Arvio perustuu opiskelijoiden määrään ja toimintaympäristön erityispiirteisiin kuten erityistä tukea tarvitsevien ja S2-opiskelijoiden määrään.

Hallitusohjelmassa on useita ammatillista koulutusta koskevia kirjauksia. Ammatillinen koulutus on keskeisessä asemassa myös työ- ja elinkeinopalvelujen uudistuksessa. Varia on aktiivisesti mukana muutosten valmistelussa.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa, että Variassa tehdään paljon työtä opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseksi ja Varian saamat opiskelija- ja työelämäpalautteet ovat hyvällä tasolla. Aktiiviset toimenpiteet ovat vähentäneet opintojen keskeyttämistä kokonaisuutena. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hyvinvointialueen kanssa sovitaan uusista opiskeluhuollon toimintamalleista ja, että sovitut toimintatavat toteutuvat arjessa. Hallitusohjelman monet ammatillista koulutusta koskevat kirjaukset konkretisoituvat käytännön toimenpiteiksi jatkovalmistelussa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että Varia on aktiivisesti mukana edunvalvonnassa.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että Varia on ollut ja tulee jatkossakin olemaan aktiivinen edunvalvontaan liittyvissä kysymyksissä. Toisen asteen koulutuksen palvelualueen johtaja sekä Varian rehtori osallistuvat aktiivisesti pääkaupunkiseudun ammatillisen koulutuksen yhteistyöryhmän toimintaan. Työtä opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseksi jatketaan ja samalla huolehditaan siitä, että Varian toiminta kehittyy entisestään. Toimintamalleista hyvinvointialueen kanssa sovitaan osana kasvatuksen ja oppimisen toimialan sekä hyvinvointialueen laajempaa yhteistyön kokonaisuutta.

Tiivistelmäkohta 8, Varhaiskasvatus on joutunut turvautumaan aiempaa enemmän vuokratyövoiman käyttöön. Kasvaneen sijaistarpeen taustalla vaikuttavat muun muassa rekrytointivaikeudet, merkittävästi lisääntyneet sairauspoissaolot, lasten lisääntyneet tuen tarpeet sekä alle kolmivuotiaiden lasten suuri osuus varhaiskasvatuksessa. Vuokratyövoimaan käytettyjen kustannusten ennakoitua suurempi määrä aiheutti vuodelle 2023 merkittävän lisämäärärahararpeen. Varhaiskasvatuksessa analysoidaan sijaistarpeen taustasyitä ja pyritään tehokkaasiin korjaaviin toimenpiteisiin.

Johtopäätökset:

Seure on pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteinen voittoa tavoittelematon henkilöstöpalveluyhtiö, joka välittää työntekijöitä eri pituisiin sijaisuuksiin. Seuren kautta työskentelevät haluavat muun muassa määritellä itse työn ja vapaa-ajan ajoittumisen sekä hankkia alan työkokemusta eri työpaikoista.

Kaupungin linjausten mukaan Seure on lyhytaikaisten sijaisten pääasiallinen rekrytointikanava. Päiväkodin johtajia ohjeistettiin aiemmin tilaamaan sijaisia aina, kun henkilöstömitoitus uhkasi alittua. Varhaiskasvatuksen sijaishankintaa koskevaa ohjeistusta on tarkennettu loppuvuodesta 2023. Tarkennetun ohjeistuksen mukaan päiväkodin lapsi- ja henkilöstömääriä sekä toteutuvaa käyttöastetta ja mitoitusta tulee jatkossa tarkastella kokonaisuutena ennen sijaisten tilaamista. Jatkossa pidempiin sijaisuuksiin on tarkoitus palkata suoraan kaupungin palvelukseen. Seuren sijaispalvelujen käyttö ja kustannukset ovat kasvaneet useamman vuoden ajan. Vuonna 2023 Seuren sijaispalvelujen käyttö aiheutti varhaiskasvatukseen merkittävän määrärahaylityksen, kun kasvaneiden sijaistarpeiden takia palveluja jouduttiin käyttämään ennakoitua enemmän. Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta seuraa säännöllisesti varhaiskasvatuksen henkilöstö- ja taloustilanteen kehitystä.

Päiväkodin johtajat seuraavat ja arvioivat sijaispalvelujen laatua. Lisäksi varhaiskasvatuksen johtoryhmä seuraa säännöllisesti sijaispalvelujen käyttöä sekä käyttökokemuksia. Myönteistä on, että sijaisten toimitusvarmuus on parantunut. Toisaalta sijaisten osaamistaso on laskenut, mikä näkyy esimerkiksi puutteellisina työelämävalmiuksina. Sijaiset eivät myöskään samalla tavalla sitoudu yhteiseen toimintakulttuuriin kuin vakituinen henkilöstö.

Hallitusohjelma lisää varhaiskasvatuksen opettajan tutkinnon aloituspaikkoja sekä varhaiskasvatuksen sosionomien koulutusta. Vantaan kaupunki on hakenut järjestämislupaa lastenohjaajien kouluttamiseksi. Vantaa mahdollistaa varhaiskasvatuksen avustajan tehtäviin kouluttautumisen oppisopimuksella. Vantaa tukee myös varhaiskasvatuksen opettajien kouluttautumista työn ohessa erityisopettajiksi sekä lastenhoitajien kouluttautumista varhaiskasvatuksen opettajiksi ja sosionomeiksi. Sijaisten saatavuuden parantamiseksi kaupungin varhaiskasvatukseen on perustettu myös oma sijaispooli, joka tosin kokonsa puolesta hyödyttää vain akuuteissa tilanteissa.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa, että kasvatuksen ja oppimisen lautakunta seuraa säännöllisesti varhaiskasvatuksen henkilöstötilannetta ja määrärahojen käyttöä. Tarkastuslautakunnan mielestä vuokratyövoiman käytön seuranta on syytä jatkaa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että vuokratyövoiman käytön taustasyitä analysoidaan ja tehdään korjaavia toimenpiteitä käytössä olevia keinoja tehokkaasti hyödyntäen.

Varhaiskasvatus on raportoinut lautakunnan edellyttämällä tavalla jokaisessa lautakunnan kokouksessa henkilöstökuluista ja vuokratyövoiman käytöstä. Varhaiskasvatuksessa on laadittu ohje henkilöstöresurssin suunnitteluun ja kohdentamiseen päiväkodin johtajien työn tueksi. Tämä sisältää ohjeistukset työvuorosuunnitteluun, toiminnan ylläpitävissä poissaolotilanteissa sekä vuosilomiin ja päivystysaikoihin liittyvät ohjeistukset. Lisäksi siinä on ohjeistus myös sijaisten tilaamiseen. Varhaiskasvatuksessa luovuttiin lomarahaa vaihtamisesta vapaaksi, koska myös tämä on aiheuttanut sijaistarpeita. Henkilöjärjestöt ovat saaneet kommentoida ohjetta ja siitä on keskusteltu toimialan johtoryhmässä ja yhteistoimintaryhmässä.

Tiivistelmäkohta 11, Hyvinvointialueella on ollut vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystalvöpalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisvastuu. Vuoden 2023 aikana kaupunki ja hyvinvointialue ovat neuvotelleet yhteistyöstä ja kartoittaneet yhteisiä prosesseja. Hyvinvointialueen käytännöt ja toimintatavat ovat vielä osittain muotoutumassa, joten yhdyspintojen ja niiden toimivuuden kartoitus jatkuvat edelleen. Esimerkiksi opiskeluhuollon uusissa toimintamalleissa on vielä kehittämistä.

Johtopäätökset:

Sosiaali- ja terveystalvöpalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2023 Vantaan kaupungilta perustetulle Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle. Vuoden 2023 aikana kaupunki ja hyvinvointialue ovat käyneet neuvotteluja yhteistyöstä. Neuvottelujen lisäksi kaupunki ja hyvinvointialue ovat tehneet yhteistyötä monissa yhteisissä työryhmissä, joissa tarkastellaan ja hiotaan yhteistyötä sekä sovitaan yhteisistä toimintatavoista. Myös alueen sosiaali- ja terveystalvöpalveluja tuottavat järjestöt ovat olleet mukana neuvotteluissa ja jatkossakin järjestötoimijat ovat mukana yhteistyössä.

Vantaalla on kartoitettu kaupungin ja hyvinvointialueen palveluissa yli 140 yhdyspintaa ja työ jatkuu edelleen. Hyvinvointialueen käytännöt ja toimintatavat ovat vielä osittain muotoutumassa, mikä on viivästyttänyt joidenkin yhdyspintojen toimivuuden kartoittamista. Yhdyspinnat arvioidaan parhaiten kyseisessä palvelussa, joten yhdyspintojen tarkastelu tapahtuu luontevasti työskentelyn edetessä. Koska palvelut ja palvelutilanteet vaihtelevat ja saattavat edellyttää jatkossa uudenlaista yhteistyömuotoa, on yhdyspintojen tarkastelua syytä tehdä säännöllisesti, jotta mahdollisiin muutostarpeisiin voidaan tarvittaessa vastata.

Opiskeluhuollossa ei-lakisääteisten rakenteiden valmistelu on vielä työn alla. Lisäksi opiskeluhuollon palvelujen tuottamiseen vaadittavan tiedonsiirron ja tietojärjestelmien käytön järjestämisessä on ollut haasteita. Opiskeluhuollon resurssipula on vaikeuttanut palvelujen saatavuutta. Kaupungin ja hyvinvointialueen maankäytön ja palveluverkkosuunnittelun yhteistyön suunnittelussa päästiin alkuun marraskuussa 2023. Kyseessä on monia yhteensovitettavia asioita käsittävä asiakokonaisuus, joten yhteistyö vaatii huolellista suunnittelua. Kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyöhön palveluverkkosuunnittelussa tuo haastetta hyvinvointialueen investointirahoituksen epävarmuus.

Suositukset:

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyössä tärkeää on saada muodostettua kaupungin ja hyvinvointialueen palveluista ja palveluverkoista toimiva kokonaisuus. Nyt luodut yhteistyörakenteet antavat mahdollisuudet rakentaa jatkossa yhteisiä mittareita hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ja näiden pohjalta asettaa käytännön tason tavoitteet, joilla ohjataan toimintaa niin, että organisaatioiden palvelut tukevat toisiaan. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kaupungin ja hyvinvointialueen yhdyspintayhteistyön sujumista seurataan jatkuvasti, ja erityisesti palveluyhteistyössä esiin nousseita ongelmakohtia käydään läpi ja haetaan niihin yhteistyössä ratkaisukeinoja.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että työryhmä, jossa mukana edustajat Vantaa-Kerava-VAKE on kartoittanut yhdyspintasuunnitelmia, -sopimuksia ja yhteistyöryhmiä ja rakenteita. Työryhmä on esitellyt selvitystään maaliskuussa 2024 pidetyssä Vantaan kasvatuksen ja oppimisen ja VAKE:n LANUPE johtoryhmien miniseminaarissa, jossa mm. hyväksyttiin rakenne yhteistyöryhmille. Vantaan ja VAKE:n yhteistyön tilannetta on käsitelty myös mm. Vantaan ja Keravan luottamushenkilöiden tapaamisessa 19.4. Yhteistyötä tehdään useissa rakenteissa ja

toimintaa pyritään yhdessä suunnittelemaan, kehittämään ja toteuttamaan noudattaen jo laadittuja suunnitelmia ja sopimuksia.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta

VD/1405/00.03.00.00/2024

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan selvitykset vuoden 2023 arviointikertomuksesta

VASTAUKSET SITOVIIIN TAVOITTEISIIN

1.1.1 Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2023 sitovien tavoitteiden toteutumisesta (tiivistelmäkohta 1)

Sisältökohdat ja huomiot kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan kannalta:

Sitova tavoite 4.1 Kuntalaisten fyysinen aktiivisuus ja kaupungin toimenpiteet hyvinvoinnin edistämiseksi kehittyvät.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Vantaan hyte-kerroin (hyvinvointi ja terveys) nousee vuoden 2022 tasosta.
- Työkäisten ja ikääntyneiden ryhmäliikunnan, virtuaalisen liikunnan ja vertaisryhmätoiminnan tarjonta kasvaa vuoden 2022 tasosta.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvät kaksi mittaria ovat yksiselitteisiä. Huomiona kuitenkin, ettei vuoden 2022 tasoa ole tavoiteasetannassa tuotu esille. Raportoinnin mukaan ensimmäisen mittarin mukainen hyte-kerroin ei ole noussut tavoitteen mukaisesti. Toisen mittarin osalta on raportoitu toteutuneen toiminnan tarjontaa todeten, että tavoite on toteutunut täysin. Koska vuoden 2022 tasoa ei ole kummankaan mittarin osalta esitetty raportoinnissa, ei tavoitteen toteutumista voida arvioida.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa sitovan tavoitteen 4.1 osalta seuraavaa:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Hyte-kertoimen laskennassa käytetään toimintaa kuvaavia prosessi-indikaattoreita sekä tuloksia kuvaavia tulosindikaattoreita. (Lähde: THL)

Vuoden 2022 hyte-kerroin oli 77 ja vuonna 2023 se oli 72. Kerroin on siis laskenut, vaikka tavoitteena oli sen nouseminen. Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo on pysynyt samana vuodesta 2020 lähtien ollen joka vuosi 85. Sen sijaan tulosindikaattoreiden keskiarvossa on tapahtunut laskua, vuoden 2022 keskiarvosta 69 vuoden 2023 keskiarvoon 60. Tulosindikaattoreissa laskua vuodesta 2022 vuoteen 2023 on ollut seuraavissa indikaattoreissa: katumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat ja ylipaino (8.- ja 9-luokkalaiset).

Jatkossa lähtötaso kannattaa tuoda tavoitteen asetannassa esille, jotta toteutuminen voidaan arvioida selkeästi.

Hyte-kertoimen parempaan tulokseen voidaan jatkossa vaikuttaa kaikkien toimialojen yhteisellä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työllä ja siihen saatavilla riittävillä resursseilla, sekä varmistamalla, että valtuutetut tuntevat hyte-työn sisällön, merkityksen ja kokonaisvaltaisuuden. Tähän tarpeeseen vastaamme mm uudella hyte-videolla ja entistä paremmilla verkkosivuilla, jossa hyvinvointikatsaukset ja muut hyvinvointiin liittyvät suunnitelmat ja –raportit ovat selkeämmin luettavissa.

Tavoitteessa työkäisten ja ikääntyneiden ryhmäliikunnan, virtuaalisen liikunnan ja vertaisryhmätoiminnan tarjonnan kasvamisesta vuoden 2022 tasosta ei ollut esitetty lähtötason lukemia. Vuoden 2022 lähtötasona on seuraava palvelutarjonta:

- Työikäisten ryhmäliikunta: 161 ryhmää
- Ikääntyneiden ja erityisryhmien ryhmäliikunta: 508 ryhmää
- Virtuaalijummat: 150 live-kertaa
- Vertaisryhmätoiminta: 129 ryhmää

Vuoden 2023 palvelutarjonnan määrä on:

- Työikäisten ryhmäliikunta: 156 ryhmää
- Ikääntyneiden ja erityisryhmien ryhmäliikunta: 514 ryhmää
- Virtuaalijummat: 189 live-kertaa
- Vertaisryhmätoiminta: 130 ryhmää

Tavoitteen voidaan katsoa toteutuneen lukuun ottamatta työikäisten ryhmäliikuntaa, jossa vuoden 2023 ryhmien määrä oli viisi ryhmää vähemmän kuin vuonna 2022. Tämä aiheutui Martinlaakson uimahallin peruskorjauksesta, jolloin hallissa ei ollut mahdollista järjestää kevätkaudella vesiliikuntaryhmiä eikä ohjattuja kuntosaliryhmiä. Määritellyn lähtötason verrattuna tavoitteen mukainen tarjonta on kasvanut, mutta kokonaisuuden laajuus huomioiden tarjonnan voidaan katsoa pysyneen lähes ennallaan.

Sitova tavoite 11.1 Alueiden eriytymiskehitys pienenee.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Sosioekonominen indeksi.

Huomio liittyy raportoinnissa käytettävissä olevan tiedon ajantasaisuuteen. Raportoinnissa on tukeuduttu vuoden 2021 tietoihin, koska tuoreempia tilastoja ei ole saatavissa. Mittarointia olisi syytä kehittää, jotta tilannearvioinnin perusteena voitaisiin käyttää ajantasaista tietoa. Vuoden 2023 toimintaa arvioitaessa tarkastuslautakunnan on vaikea ottaa kantaa vanhempaan tilastotietoon. Toisaalta koko valtuustokautta tai pidempiäkin ajanjaksoja tarkastellen myös vanhempi tieto näyttää kehityksen suuntaa. Kehitys voi toisinaan myös olla nopeaa, jolloin mahdollisimman ajantasainen tieto auttaa aloittamaan korjaavia toimenpiteitä nopeammin.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa sitovan tavoitteen 11.1 osalta seuraavaa:

Ajantasaisempia mittareita segregaatiokehityksen arvioimiseksi on jo olemassa, mutta ne kuvaavat ilmiötä tietyistä näkökulmista eli eivät ole niin kokonaisvaltaisia. Sosioekonomista indeksiä täydentävää tai sen korvaavaa mittaria ei ole päätetty.

Sitova tavoite 19.1 Tehostetaan kierrätystä kaupungin toimipisteissä.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Kaupunkiympäristön toimialan toiminta on Ekokompassi-sertifikaatin mukaista.
- Käyttöönottoauditointien toteutus-% Kaupunkikulttuurin kirjasto- ja asukaspalveluiden sekä kulttuuripalveluiden palvelualueiden toimipisteissä.

Huomio liittyy ensimmäisen mittarin tavoitetason toteutumisen raportointiin. Tavoitetason mukaan Ekokompassin mukainen toiminta tuli todentaa vuosiraportilla. Raportoinnin mukaan vuosiraportointi jätetään vasta huhtikuussa 2024. Epäselväksi jää, onko toiminnan Ekokompassin mukaisuus ollut todennettavissa raportointiajankohdaksi. Ainakaan tästä ei ole raportoinnin yhteydessä mainittu. Raportoinnissa on syytä ottaa kantaa tavoitetason toteutumiseen kaikilta osin. Lisäksi toinen mittari viittaa vanhaan organisaatorakenteeseen. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan organisaatiouudistus tapahtui vuoden 2023 alussa.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa sitovan tavoitteen 19.1 osalta seuraavaa:

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla tapahtui organisaatiomuutos vuoden 2023 alusta, minkä vuoksi sitovan tavoitteen 19.1 toimeenpano on aloitettu vuonna 2023 koko toimialalla. Toimialan ensimmäinen ympäristöohjelma valmistuu syksyllä 2024 ja se auditoidaan Ekokompassi-sertifikaatin saavuttamiseksi.

Sitova tavoite 23.1 Asukaslähtöinen osallistuva budjetointi vahvistaa osallistuvien asukkaiden osallisuuden kokemusta.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Osallisuuden kokemus selvitetään hyödyntäen osallisuusindikaattoria prosessin alussa, puolivälissä ja loppussa.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvä mittari on yksiselitteinen. Vuodelle 2023 asetetun tavoitetason mukaan osallistuvan budjetoinnin tuli olla vakiintunut toimintamuoto ja käytössä kaikilla suuralueilla. Lisäksi osallistuneiden osallisuuden kokemuksen tuli kasvaa prosessin aikana. Raportoinnin mukaan mittarin mukainen ensimmäinen kaupunkitasoinen osallistuvan budjetoinnin prosessin asukasvuorovaikutuksen vaihe tulee päättymään kesällä 2024, jonka jälkeen saadaan tietoa prosessin vaikutuksista. Koska osallisuuden kokemuksen kehityksestä ei vielä ole tietoa, ei tavoitteen toteutumista voida arvioida.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa sitovan tavoitteen 23.1 osalta seuraavaa:

Osallistuvan budjetoinnin asukasvuorovaikutusvaihe jakautuu vuosille 2023-2024. Tästä syystä vuonna 2023 tuloksia ei vielä ole ollut käytössä. Ideavaiheeseen marraskuussa 2023 osallistuneille asukkaille tehtiin sähköinen kysely osallisuusindikaattoria (THL) hyödyntäen. Vastaajamäärä oli 196 marraskuussa. Osallisuusindikaattorin arvo tällöin 75,7.

Seuraavan kerran samoille vastaajille toteutettiin kysely kesällä 2024 eli asukasvuorovaikutusvaiheen loppupuolella. Tällöin päästiin mittamaan, onko osallistuneiden osallisuuden kokemus noussut. Vastaajamäärä kesällä oli 142 ja osallisuusindikaattori 76,4 eli pientä nousua vastaajien osallisuuden kokemuksesta on löydettävissä.

Osallistuvan budjetoinnin kierros on vielä kesken, sillä hankkeiden toteutus on alkanut kesällä 2024 ja jatkuu vuoden 2025 loppuun. On syytä arvioida, mitataanko samojen vastaajien osalta osallisuusindikaattorikysely vielä kerran alkuvuodesta 2026, kun hankkeet on toteutettu ja nähdään miten toteutus vaikuttaa osallisuuden kokemukseen.

VASTAUKSET LUKUIHIN (JA TIIVISTELMÄKOHTIIN)

Luku 3.4 Investointisuunnittelun prosessi (Tiivistelmäkohta 6)

Toimitilainvestointeja ohjataan ja hallitaan palveluverkkosuunnittelulla. Palveluverkkosuunnittelussa ennakoidaan erilaisten palvelutarpeeseen vaikuttavien taustatekijöiden, maankäytöllisten ratkaisujen ja kaupungin omien linjausten vaikutukset tulevaisuuden palvelu- ja toimitilarpeisiin. Palvelu- ja toimitilarpeet tarkennetaan vuosittain, jolloin on mahdollisuus reagoida muutostarpeisiin.

Johtopäätökset:

Toimitilojen investointisuunnittelu on Vantaalla kytketty osaksi palveluverkkosuunnittelua. Palveluverkkosuunnittelussa pyritään ennakoimaan erilaisten maankäytöllisten ratkaisujen, kaupungin omien linjausten ja erilaisten taustatekijöiden muutosten (esimerkiksi väestönmuutos ja lakimuutokset) vaikutukset tulevaisuuden palvelutarpeeseen ja suunnittelemaan palveluverkkoa ja toimitilakokonaisuutta ja niiden rakentamista niin, että pystytään ennakoituihin muutoksiin parhaiten vastaamaan. Vaikka palveluverkkosuunnitelma laaditaan kymmeneksi vuodeksi, palveluverkkoa tarkastellaan vuosittain, jolloin on mahdollisuus ottaa toimitilojen investointisuunnittelu-sahuomioon palvelutarpeiden ja tilatarpeiden äkillisetkin muutokset.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että toimialalla palveluverkkosuunnittelua on tehty pohjautuen valtuuston hyväksymään palveluverkkosuunnitelmaan. Jotkin toimitilainvestoinnit ovat siirtyneet eteenpäin. Palveluverkon tarkastelua tehdään toimitilainvestointiesitysten yhteydessä vuosittain.

Luku 5.1 Kulttuuri- ja kirjastopalvelut (tiivistelmäkohta 9)

Kulttuuripalvelut tuottaa ja järjestää monipuolista ja eri kohderyhmille suunnattua kulttuuritoimintaa. Kaupungin omaa toimintaa täydentävät alueen muut kulttuuritoimijat, joiden kanssa kaupunki tekee yhteistyötä. Kulttuuripalvelut tuo kaupunkiin eloa, osallistaa asukkaita ja tarjoaa harrastusmahdollisuuksia. Tällä kaikella on oma merkityksensä syrjäytymisen ehkäisemisessä.

Johtopäätökset:

Vantaan kulttuuripalvelut järjestää monenlaista eri kohderyhmille suunnattua kulttuuritarjontaa. Kulttuuripalvelut tekee yhteistyötä alueen eri kulttuuritoimijoiden kanssa ja jakaa kulttuuritoimintaan liittyviä avustuksia. Näin laajennetaan ja täydennetään kaupungin omaa kulttuuritarjontaa.

Kulttuuripalveluilla tuodaan kaupunkiin eloa ja osallistetaan asukkaita eri tavoin. Kulttuuritapahtumiin osallistuu paljon ihmisiä ja osallistuvan budjetoinnin kautta asukkaat pääsevät myös osallistumaan kulttuuripalvelujen tilojen käytön ja toiminnan suunnitteluun. Kulttuuripalvelut tarjoaa myös mahdollisuuksia maksuttomaan harrastustoimintaan (esimerkiksi Tempo-orkesteri). Siten kulttuuripalveluilla on rooli myös syrjäytymisen ehkäisyssä.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa kulttuuripalvelujen olevan tärkeä palanen kaupungin elinvoiman vahvistamisessa. Lautakunta kannustaa kulttuuripalveluja resurssiensa puitteissa edelleen kehittämään monipuolista ja eri väestöryhmät huomioonottavaa kulttuuritarjontaa.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että kulttuuri- ja kirjastopalvelut jatkavat monipuolisten eri väestöryhmät tavoittavien palveluiden kehittämistä ja tarjoamista.

Luku 7: Yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa (tiivistelmäkohta 11)

Hyvinvointialueella on ollut vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisvastuu. Vuoden 2023 aikana kaupunki ja hyvinvointialue ovat neuvotelleet yhteistyöstä ja kartoittaneet yhteisiä prosesseja. Hyvinvointialueen käytännöt ja toimintatavat ovat vielä osittain muotoutumassa, joten yhdyspintojen ja niiden toimivuuden kartoitus jatkuvat edelleen. Esimerkiksi opiskeluhuollon uusissa toimintamalleissa on vielä kehittämistä.

Johtopäätökset:

Sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2023. Vantaan kaupungilta perustetulle Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle. Vuoden 2023 aikana kaupunki ja hyvinvointialue ovat käyneet neuvotteluja yhteistyöstä. Neuvottelujen lisäksi kaupunki ja hyvinvointialue ovat tehneet yhteistyötä monissa yhteisissä työryhmissä, joissa tarkastellaan ja hiotaan yhteistyötä sekä sovitaan yhteisistä toimintatavoista. Myös alueen sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavat järjestöt ovat olleet mukana neuvotteluissa ja jatkossakin järjestötoimijat ovat mukana yhteistyössä.

Vantaalla on kartoitettu kaupungin ja hyvinvointialueen palveluissa yli 140 yhdyspintaa ja työ jatkuu edelleen. Hyvinvointialueen käytännöt ja toimintatavat ovat vielä osittain muotoutumassa, mikä on viivästyttänyt joidenkin yhdyspintojen toimivuuden kartoittamista. Yhdyspinnat arvioidaan parhaiten kyseisessä palvelussa, joten yhdyspintojen tarkastelu tapahtuu luontevasti työskentelyn edetessä. Koska palvelut ja palvelutilanteet vaihtelevat ja saattavat edellyttää jatkossa uudenlaista yhteistyömuotoa, on yhdyspintojen tarkastelua syytä tehdä säännöllisesti, jotta mahdollisiin muutostarpeisiin voidaan tarvittaessa vastata.

Opiskeluhuollossa ei-lakisääteisten rakenteiden valmistelu on vielä työn alla. Lisäksi opiskeluhuollon palvelujen tuottamiseen vaadittavan tiedonsiirron ja tietojärjestelmien käytön järjestämisessä on ollut haasteita. Opiskeluhuollon resurssipula on vaikeuttanut palvelujen saatavuutta. Kaupungin ja hyvinvointialueen maankäytön ja palveluverkkosuunnittelun yhteistyön suunnittelussa päästiin alkuun marraskuussa 2023. Kyseessä on monia yhteensovitettavia asioita käsittävä asiakokonaisuus, joten yhteistyö vaatii huolellista suunnittelua. Kaupungin ja hyvin-

vointialueen yhteistyöhön palveluverkkosuunnittelussa tuo haastetta hyvinvointialueen investointirahoituksen epävarmuus.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyössä tärkeää on saada muodostettua kaupungin ja hyvinvointialueen palveluista ja palveluverkoista toimiva kokonaisuus. Nyt luodut yhteistyörakenteet antavat mahdollisuudet rakentaa jatkossa yhteisiä mittareita hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ja näiden pohjalta asettaa käytännön tason tavoitteet, joilla ohjataan toimintaa niin, että organisaatioiden palvelut tukevat toisiaan. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kaupungin ja hyvinvointialueen yhdyspintayhteistyön sujumista seurataan jatkuvasti, ja erityisesti palveluyhteistyössä esiin nousseita ongelmakohtia käydään läpi ja haetaan niihin yhteistyössä ratkaisukeinoja.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että vuoden 2023 aikana on kehitetty toimivaa yhteistyötä hyvinvointialueen sekä Keravan kaupungin suuntaan sekä asiantuntija-, johto- että päättäjätasolla. Yhteistyötä ja neuvotteluja on käyty lakisääteisissä hyte-neuvotteluissa sekä toimialojen omissa neuvotteluissa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta on kartoitettu yhdyspintoja ja käyty neuvotteluja muun muassa ehkäisevän päihdetyön työnjaosta. Vantaan kaupunki on myös muista osin kartoittanut yhdyspintoja laaja-alaisesti ja työ jatkuu. Yhdyspintasopimuksia on laadittu tarpeen mukaan ja uusien sopimusten tarvetta kartoitetaan jatkuvasti. Yhteistä ymmärrystä sote-uudistuksen jälkeisestä yhteistyöstä on muodostettu myös vuosittaisessa valtuutettujen yhteisessä seminaarissa. Järjestöllä on jatkossakin tärkeä rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Palveluyhteistyötä parannetaan neuvottelemalla ajankohtaisista ilmiöistä ja tarvittavista teemoista tarpeen mukaan. Myös hankeyhteistyön ja verkostojen avulla kehitetään yhteistyötä ja palvelupolkuajattelua.

Kaupunkiympäristölautakunta

VD/1405/00.03.00.00/2024

Kaupunkitilalautakunta

VD/1405/00.03.00.00/2024

Kaupunkiympäristön toimialan selvitykset vuoden 2023 arviointikertomuksesta

Vantaan tarkastuslautakunta on laatinut vuoden 2023 Vantaan kaupungin arviointikertomuksen, joka on merkitty tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 20.5.2024 § 3 ja lähetetty kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus on 3.6.2024 § 5 lähettänyt päätöksen toimialoille toimenpiteitä varten.

Kaupunkiympäristön toimialalla on laadittu tarkastuslautakunnan huomioiden perusteella seuraava selvitys, jonka toimialan molemmat lautakunnat, kaupunkiympäristö- ja kaupunkitilalautakunta, osaltaan hyväksyvät.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa selvityksensä arviointikertomukseen seuraavaa:

Vuonna 2023 valtuuston asettamista 41 sitovasta tavoitteesta 12 oli vastuutettu ensisijaisesti kaupunkiympäristön toimialalle. Tavoitteiden tilinpäätösraportoinnin mukaan näistä 2 toteutui täysin, 7 osittain ja 3 ei lainkaan. Tarkastuslautakunta oli yhtä mieltä kaupunkiympäristön toimialan raportointivastuulla olleiden tavoitteiden toteutumisesta kaikkien muiden paitsi tavoitteen 3.4 osalta. Tähän otetaan alla kantaa erikseen.

Vuoden 2022 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta huomautti muutaman kaupunkiympäristön toimialan vastuulla olevan tavoitteen mittaroinnin selkeydestä. Antamassaan selvityksessä kaupunkiympäristön toimiala yhtyi tarkastuslautakunnan näkemykseen ja totesi pyrkivänsä jatkossa kehittämään mittareitaan yhä kuvaavammiksi. Nyt käsillä olevassa vuoden 2023 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta ei ole kiinnittänyt huomiota yhtenkään kaupunkiympäristön toimialan tavoitteen mittarin selkeyteen, vaikka se edelleen on löytänyt epätasällisyyksiä tai puutteita muista mittareista. Näin ollen kaupunkiympäristön toimialan voidaan katsoa onnistuneen pyrkimyksessään.

Sitova tavoite 3.4. Valmistuvien pientaloasuntojen määrä 550 asuntoa

Omakoti-, pari-, erillis- ja rivitaloihin valmistui vuonna 2023 yhteensä 452 asuntoa. Tilinpäätöksen raportoinnin mukaan asetettu tavoite 550 pientaloasunnon valmistumisesta ei toteutunut lainkaan. Tarkastuslautakunta katsoi, että koska pientaloasuntoja valmistui 82 prosenttia tavoitteena olevasta määrästä, tavoite toteutui osittain. Kaupunkiympäristön toimiala yhtyy tarkastuslautakunnan arvioon tavoitteen osittaisesta toteutumisesta.

Kaupunkiympäristön toimialaa koskevat vuoden 2023 arviointikertomuksen muut tarkastelukohteet

Sitovien tavoitteiden ohella vuoden 2023 arviointikertomuksessa on tarkasteltu kaupunkiympäristön toimialan alaisesta toiminnasta erityisesti toimitilojen investointisuunnittelua, yleis- ja asemakaavoituksen toimintaa, yhdyspintayhteistyötä hyvinvointialueen kanssa sekä Vantaan ekologista kestävyyttä.

Toimitilojen investointisuunnittelu

Vantaalla toimitilainvestointeja ohjataan ja hallitaan palveluverkkosuunnittelulla, jolla pyritään ennakoimaan maankäytöllisten ratkaisujen, kaupungin linjausten ja taustatekijöiden muutosten vaikutukset tulevaisuuden palvelutarpeeseen. Taustatekijöiden muutoksia ovat esimerkiksi palveluntuottamisen tavan muutokset, väestönmuutos ja lakimuutokset.

Vaikka palveluverkkosuunnitelma laaditaan kymmeneksi vuodeksi, palveluverkon ja tilatarpeiden muutoksia tarkastellaan vuosittain. Erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja tutkitaan alueellisilla tai palvelukohtaisilla esiselvityksillä. Esiselvitykset antavat selvitysajankohdan tilannekuvan tarkasteltavasta toimitilaverkosta ja investointitarpeista, jolloin toimitilojen investointisuunnittelussa on mahdollista ottaa huomioon palvelutarpeiden ja tilatarpeiden muutokset. Toimitilainvestointiesitykset perustuvat viralliseen väestöennusteeseen, palveluverkkosuunnitelmaan tai esiselvitykseen, ja investointiesitykset tehdään kaikista hankkeista toteuttajatahosta tai –tavasta riippumatta. Toimialat vastaavat investointiesitystensä perusteluista ja mahdollisuudesta tilojen monikäyttöisyyteen.

Yleis- ja asemakaavoitus

Eriytymiskehityksen ehkäisemiseksi kaupunkiympäristön toimialalle laaditaan eriytymiskehityksen tiekarttaa. Tavoitteena on yhden esimerkkialueen kautta löytää toimialan käytössä olevat keinot eriytymiskehityksen korjaamiseen. Työn avulla on tarkoitus määritellä niin tulevaan strategiaan toimialaa koskevia nostoja kuin paikallisia kehittämishankkeita. Työ toteutetaan ns. backcasting-menetelmällä, jossa kolmen Demos Helsingin ohjaaman työpajan kautta haetaan toivottua tavoitetilaa ja polkua sen saavuttamiseksi. Työ on ohjelmoitu tälle vuodelle, ja sen on tarkoitus valmistua vuoden loppuun mennessä.

Osoitteessa Kielotie 28 sijaitsevan toimitilarakennuksen 2. kerroksen sisäilmaongelmiin on viime syksyn ja kevään kuluessa reagoitu kiinteistöä koskevin tutkimuksin ja korjauksin. Suurimmat tunnistetut puutteet liittyivät ilmanvaihtoon. Kevään aikana ilmanvaihtohormistoa on puhdistettu ja säädetty, ja sisäilmatilannetta on siten parannettu. Lisäksi ilmansuodattimien määrää kerroksessa lisättiin käytäville sijoitetuin laittein. Heti tutkimusten valmistuttua pystyttiin kuitenkin arvioimaan, etteivät tehdyt toimenpiteet riitä varmistamaan pahoista sisäilmaoireista kärsivien työntekijöiden terveellistä työntekeä rakennuksen 2. kerroksessa, ja asemakaavayksikkö sai käyttöönsä uusia tiloja Silkkitehtaan Konttorin 3. kerroksesta.

Tällä hetkellä asemakaavayksikön työntekijöitä sijoittuu sekä Kielotie 28:n 2. kerroksen tiloihin, kaupungintalon tiloihin että Silkin tiloihin. Viidestä asemakaavatiimistä yksi joutuu edelleen järjestämään tiimitapaamisensa joko hybridisti tai kaupungin tilojen ulkopuolella, sillä tiimissä on henkilö, joka ei pysty työskentelemään missään koelamassaan kaupungin omistamassa tilassa oireettomasti. Kevään aikana päätettiin myös koko toimialan yhteisiin väistötiloihin muuttamisesta. Lauri Korpisen katu 9:ään valmistuvat uudet tilat saadaan käyttöön ensi vuodenvaihteen tienoilla.

Kaupunkisuunnittelun ja kaavoituksen ajankohtaisista hankkeista vuorovaikutusta ja viestintää kehitetään jatkuvasti. Vuoden 2024 kuluessa on tarkoitus ottaa käyttöön suuraluekohtaiset ajankohtaistilaisuudet kaikilla suuralueilla. Tilaisuudet järjestetään hybridiperiaatteella, jotta mahdollisimman moni voisi osallistua haluamallaan tavalla. Viestinnässä pyritään aina käyttämään monipuolisesti eri kanavia. Käynnistyvistä kaavatöistä tiedotetaan kaa-

vahankkeiden omilla verkkosivuilla, vuosittain kaavoituskatsauksessa, naapureille lähetettävien kirjein, lehti-ilmoituksin ja suuraluekohtaisissa uutiskirjeissä. Käynnissä olevat hankkeet löytyvät myös kartta.vantaa-palvelusta, josta on lisäksi linkki kunkin kaavan verkkosivuille.

Keväällä 2024 julkaistiin keskustojen kehittämissuunnitelmat kaikille avoimena tarinakarttoina. Yksittäisiin kaavahankkeisiin liittyvää vuorovaikutusta jatketaan myös kunkin hankkeen edellyttämässä määrin mm. kaavakävelyitä, vuorovaikutustilaisuuksia ja verkkokyselyitä järjestämällä. Lisäksi keskustelun jälkeen on päädytty säilyttämään kaavoittajien yhteystiedot ja suorat puhelinnumerot mm. kaavahankkeiden verkkosivuilla yhteydenpidon ja kaavoittajien saavuttamisen helpottamiseksi.

Vuorovaikutuksen oikea-aikaisuutta pyritään lisäämään panostamalla kaavahankkeiden käynnistymisvaiheen vuorovaikutusmahdollisuuksien hyvään kuvaamiseen osallistumis- ja arviointisuunnitelmissa. Nyt kehittäminen kohdistuu erityisesti pientaloalueille sijoittuvien hankkeiden vuorovaikutukseen, sillä käytännössä juuri nämä hankkeet tuottavat osapuolten välisiä ristiriitaisia tavoitteita, joista on hyvä päästä keskustelemaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa suunnittelua.

Yhdyspintayhteistyö hyvinvointialueen kanssa

Sitovan tavoitteen 5.3 mukaan on varmistettava, että toimialojen eri palvelukokonaisuuksilla on ajantasaiset yhdyspintasuunnitelmat tai -sopimukset hyvinvointialueen kanssa. Kaupunkiympäristön toimialan mittarina on ollut rakennusvalvonnan ja pelastuslaitoksen välisten yhdyspintasuunnitelmien laatiminen. Tässä onnistuttiin, joten kaupunkiympäristön toimiala saavutti asetetun tavoitteen.

Hyvinvointialueen kiinteistö- ja asemakaavoitustarpeille on muodostettu oma yhteistyörakenteensa yhteistyöryhmineen. Vantaan ja VAKEHYVAN hankeyhteistyötä koordinoidaan tällä hetkellä kaupungin (kaupunkiympäristön toimiala) toimesta. Hankeyhteistyössä tehdään kokonaiskoordinoitua ja vedetään yhteen kaikkien hankkeiden kokonaiskuva. VAKE:n kaava-, tontti- ja toimitilahankkeet toimivat kukin itsenäisesti. Yksityisiä sote-hankkeita koordinoidaan erillisen ohjeistuksen mukaan (VAKE:lta pyydetään hankkeista kannanotto palveluverkon tarpeiden näkökulmasta). Tämä yksityisiä hankkeita koskeva malli on vasta testikäytössä.

Työryhmät ovat seuraavat:

Vantaan kaupungin ja VAKEHYVAN kiinteistöjen ja maankäytön hankeyhteistyön työryhmät

1. VAKEHYVAN ja Vantaan kaupungin hankeyhteistyöryhmä

- Palveluverkkosuunnittelun ja hankkeiden yhteensovittaminen
- VAKEHYVA:n eri palveluiden tilatarpeet tulevaisuudessa
- Väestökehitys ja asuntorakentaminen Vantaalla
- Suuremmat tilamuutoshankkeet
- Toimeksiannot valmisteluryhmille
- Kokoukset vähintään kaksi kertaa vuodessa
- Jäsenet:
 - Vantaa: kiinteistöjohtaja (pj), kiinteistökehityspäällikkö (vpj), toimitilapäällikkö, asemakaavapäällikkö, vuokrauspäällikkö, asumisen erityisasiantuntija (siht.), erityisasiantuntija (kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnittelu)
 - VAKEHYVA: kuusi toimialajohtajaa (konsernipalvelut, vanhusten palvelut, terveydenhuolto, pelastuslaitos, aikuissosiaalityö ja vammaispalvelut sekä lasten, nuorten ja perheiden palvelut), tilakeskuspäällikkö

VAKEHYVAN ja Vantaan kaupungin ylimmän johdon yhteistyöryhmä

Teemakohtaiset ryhmät

Organisoituvat poikkihallinnollisesti

Teemoina esimerkiksi:

- Asunnottomuuden vähentäminen ja poistaminen
- Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmien ennaltaehkäisy
- Ikäystävällinen asuminen
- Asumisneuvonta

2. Uudishankkeet-valmisteluryhmä

- Uusille hankkeille sijaintien valmistelu
- Kaavoitushankkeiden valmistelu
- Tontinluovutuksen ja tonttikilpailujen valmistelu
- Kokoukset vähintään kaksi kertaa vuodessa
- Jäsenet:
 - Vantaa: asemakaavapäällikkö (pj), asumisen erityisasiantuntija (siht.) ja tarvittaessa osallistuu aluearkkitehteja tai muita asiantuntijoita
 - VAKEHYVA: tilakeskuspäällikkö, hankekehitysasiantuntija

3. Toimitilat-valmisteluryhmä

- Kaupungin omistamien tilojen vuokrasopimuksiin liittyvät asiat
- Kaupungin omistamien tilojen remontti- ja muutostarpeet
- Kaupungin sote-kiinteistöjen myynti, aikataulu ja vaikutus VAKEHYVA:aan
- Kokoukset vähintään kaksi kertaa vuodessa
- Jäsenet:
 - Vantaa: toimitilapäällikkö (pj), vuokrauspäällikkö, alueisännöitsijä (siht.)
 - VAKEHYVA: tilakeskuspäällikkö, kaksi alueisännöitsijää, tekninen päällikkö, vuokrauspäällikkö

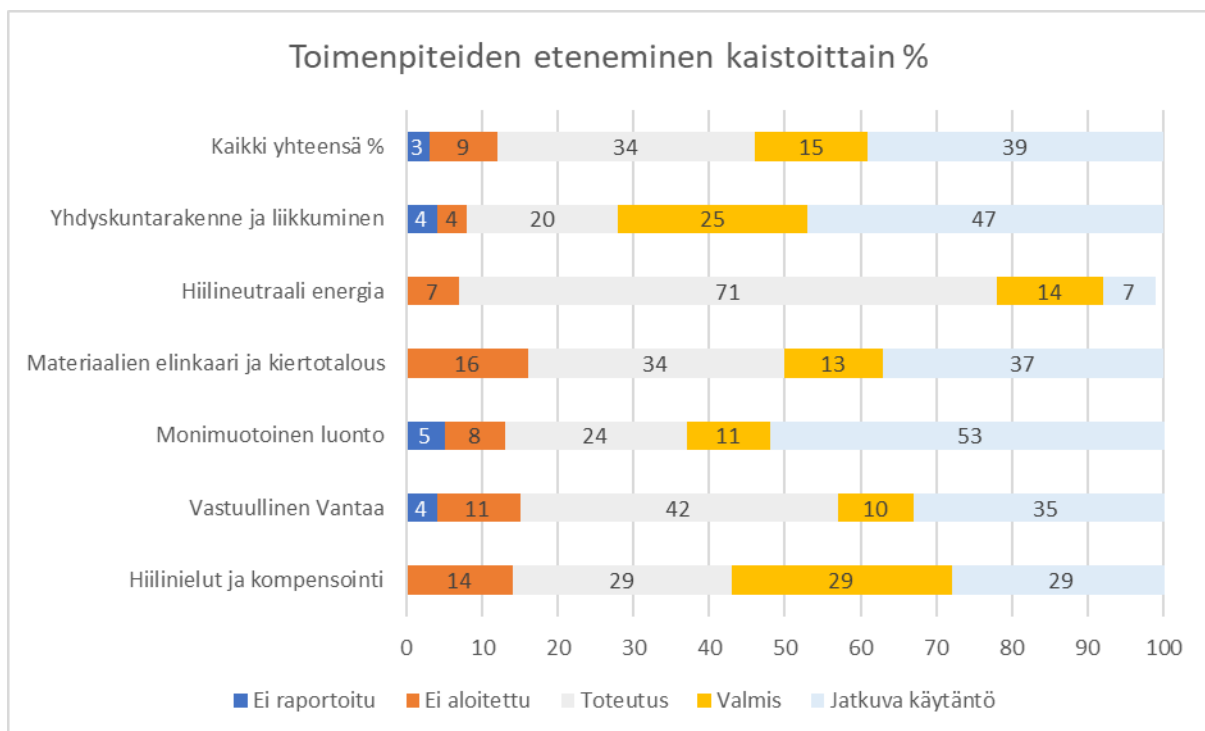
Hankeyhteistyölle on olemassa vuosikellot vuosille 2024 ja 2025.

Ekologisesti kestävä Vantaa

Vantaan resurssiiviisauden tiekartan raportointi 2023–2024 tehtiin vuonna 2024 myöhemmin kuin aikaisemmin. Kasvihuonekaasupäästötiedot saatiin HSY:ltä vasta kesäkuussa, ja Ympäristövastuuraportin julkaisemista tämän myötä siirrettiin myöhemmäksi. Näin ollen raportti hyväksyttiin elokuun 2024 Kaupunkiympäristölautakunnassa. Samalla myös toimenpiteiden joka keväistä raportointia siirrettiin myöhemmäksi. Raportin tulokset näkyvät jäljempänä olevassa kuvassa.

Tavoitteita toteutetaan lähes 250 toimenpiteellä. Suunnitelluista toimenpiteistä lähes 90 prosenttia on valmiita, toteutuksessa tai jatkuva käytäntönä. Suhteellisesti eniten aloittamatta olevia oli Materiaalien elinkaari ja kiertotalous -kaistalla (16 %). Tilanne on samansuuntainen Hiilinielut ja kompensointi -kaistalla (toimenpiteistä 14 prosenttia) sekä Vastuullinen Vantaa -kaistalla, jolla raportoimatta tai aloittamatta on 15 prosenttia toimenpiteistä.

HSY:n päästölaskennan mukaan Vantaan kokonaispäästöt laskivat 11 prosenttia vuodesta 2022 vuoteen 2023. Samaan aikaan väkiluku on kasvanut, joten asukaskohtaiset päästöt ovat laskeneet hieman enemmän, 13 prosenttia. Eniten Vantaalla vähenivät sähkönkäytön päästöt, mutta myös kaukolämmön ja liikenteen päästöt laskivat. Vantaa on oikealla polulla kohti hiilineutraaliutta. Tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan kuitenkin lisää toimia kaikilla sektoreilla, ja mukaan tekemiseen tarvitaan myös yritykset ja asukkaat.

Vantaa haluaa parantaa alueensa luonnon monimuotoisuutta ja olla tulevaisuudessa luontopositiivinen. Luontopositiivinen Vantaa 2030 -työ on käynnistynyt ympäristökeskuksen koordinoimana ja kokonaisuikentymättömyyden mallin kehittäminen yleiskaavoituksen kestävä kaupunki -tiimissä. Molempia töitä tukemaan saatiin vuonna 2023 kaksi uutta suunnittelijanvakanssia.

Luontopositiivisuus tarkoittaa, että kaupungin toiminnasta aiheutuu luonnolle kokonaisuutena enemmän hyvää kuin huonoa. Tavoite on kunnianhimoinen, sillä kaupungin kasvaessa ihmisten toiminta vaatii luonnolta yhä enemmän tilaa.

Kaupunkiympäristön toimialan toiminta on Ekokompassi-sertifikaatin mukaista. Toimenpiteiden tulokset raportoidaan vuosittain Ekokompassin sähköiseen järjestelmään 30.4. mennessä. Vantaan kaupunkiympäristön toimialalle myönnettiin marraskuussa 2022 Ekokompassi-sertifikaatti, ja sen jälkeen raportointia on tehty kaksi kertaa, vuosina 2023 ja 2024. Auditointi tehdään kolmen vuoden välein. Ulkopuolinen todentaja varmistaa, että toiminta täyttää ekokompassin 10 kriteeriä.

Kokonaisheikentymättömyyden malli

Osana luontopositiivinen Vantaa 2030 -tavoitetta on maankäytön suunnittelulle laadittava kokonaisheikentymättömyyden malli. Mallin tavoitteena on, että maankäytön suunnittelussa ja kaavoituksessa otetaan entistä kattavammin huomioon luontoarvot ja tavoitellaan kokonaisheikentymättömyyttä, jossa luonnon tila ja monimuotoisuus eivät heikkene. Kokonaisheikentymättömyyden malli nojautuu lieventämishierarkiaan, jossa pyritään ensisijaisesti välttämään tai lieventämään luontoarvojen heikkenemistä, ja viimeisenä keinona on heikentyneiden luontoarvojen ekologinen kompensatio.

Kokonaisheikentymättömyys maankäytössä on tavoitettavissa Vantaalla. Kokonaisheikentymättömyyden mallin myötä saadaan lieventämishierarkia ja ekologinen kompensatio tehokkaasti osaksi Vantaan kaupungin maankäytön suunnittelun prosesseja, ja näin kyetään tavoittelemaan luontokadon pysäyttämistä. Mallin avulla kyetään estämään korvaamattomien luontohaittojen syntyä, ottamaan käyttöön toimiva ja suunnitelmallinen lievennys-hierarkia ja ekologinen kompensatio sekä välttämään kaavoitusprosesseja hidastavia ulkoisia ja sisäisiä tekijöitä. Luontopositiivisuuden ja kokonaisheikentymättömyyden tavoittelussa olennaista on koko kaupungin kattavan luontotiedon kokoaminen, jotta ensinnäkin kyetään toteamaan tapahtuva muutos luonnon tilassa ja toisekseen tunnistamaan ne alueet, jotka ensisijassa tulee turvata. Luontotieto on ensisijaisen tärkeää ekologisessa kompensaatiossa, jotta voidaan tunnistaa alueet luonnolle syntyvien haittojen hyvittämiseen.